

Inriktning för arbetet med framtagande av kommande länstransportplan för Västerbottens län perioden 2026-2037.

Ny planeringsomgång för infrastruktur

Region Västerbotten har regeringens uppdrag att planera för den regionala transportinfrastrukturen. I Region Västerbottens uppdrag som länsplaneupprättare ingår att ta fram en regional plan för transportinfrastruktur som anger den gemensamma strategiska inriktningen för hur länets transportinfrastruktur ska utvecklas under den kommande tolvårsperioden. Planen ska bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av länets transportinfrastruktur.

Länstransportplanen revideras normalt sett var fjärde år för att kunna möta nya och förändrade behov utifrån utvecklingen av samhällsstrukturer samt färdigställande av objekt.

Länstransportplanen tas fram tillsammans med främst kommunerna och statliga myndigheter samt i samråd med intresseorganisationer genom en remiss av planarbetet. Planen kommer definiera och prioritera de åtgärder som bör utvecklas inom Västerbotten de närmaste 12 åren vilket är en pusselbit för att skapa en hållbar regional utveckling.

Efter regeringens beslut i juni 2023 om en ny planeringsomgång har arbetet påbörjats med att ta fram en ny länstransportplan för perioden 2026–2037. Målet är att regionala utvecklingsnämnden ska fastställa länstransportplanen före sommaren 2025. Trafikverket uppdras sedan att utföra de prioriteringar som politiken beslutat om.

Regionala utvecklingsförvaltningen önskar ett inriktningsbeslut som kan ge uttryck för regionens inriktning på arbetet och därmed utgöra ett underlag i det fortsatta arbetet med revidering av länstransportplanen.

Nuvarande länstransportplan 2022-2033

Den nuvarande länstransportplanen för Västerbotten antogs 2022 och gäller under åren 2022–2033. Planen bygger på en ekonomisk ram på totalt 1 054 miljoner kronor att fördela under planperiodens tolv år. Detta innebär i genomsnitt cirka 88 miljoner kronor per år.

Länstransportplanen beskriver fördelningen av investeringsmedel och har sin utgångspunkt den regionala systemanalys som tidigare arbetades fram i samverkan med Region Norrbotten, den Regionala utvecklingsstrategin för Västerbottens län samt en rad andra rapporter och kunskapsunderlag.

Länstransportplanen lyfter fram fyra prioriterade funktioner som är centrala för jämställd, ekonomisk, miljö- och klimatomfattig hållbarhet samt för att länet skall stå sig stark och växande in i 2030-talet:

- En samspelande region
- Ett samverkande transportsystem
- Tillgänglighet till Sverige och världen
- Kapacitetsstark och robust järnväg

Dessa funktioner har sedan omsatts i de möjligheter länstransportplanen har att bidra till utvecklingen genom en prioritering mot följande fyra huvudsakliga områden:

- Järnvägsrelaterade åtgärder
- Vägåtgärder med inriktning på trafiksäkerhet och hastighetshöjande åtgärder
- Åtgärder i syfte att stärka det öst-västliga samverkansstråket
- Gång- och cykelåtgärder

I den nu gällande länsplanen har allokeringen av medel per åtgärdskategori fördelat sig enligt tabellen nedan:

Åtgärdskategori	2022-2025 mkr	2022-2025 procentuell fördelning	2026-2029 mkr	2026-2029 procentuell fördelning	2030-2033 mkr	2030-2033 procentuell fördelning	2022-2033 Totalt mkr
Vägåtgärder	161	32,5%	250	62%	52,8	34%	463,8
Gång- och cykelväg	235,5	47%	24	6%	15	10%	274,0
Miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder	34,4	7%	48	12%	23	15%	105,4
Kollektivtrafikåtgärder	40,3	8%	54,3	14%	42,4	27%	137,0
Medfinansiering enskilda vägar	7,1	1%	7	2%	7	4%	21,1
Driftstöd flyg	17,5	4%	17,6	4%	17,1	11%	52,7
Fördelning mellan perioder (Angivet i Mkr)	495,8	100%	400,9	100%	157,3	100%	1054,00

Figur 1: Tabellen visar fördelningen mellan respektive åtgärdskategori i länstransportplanen perioden 2022-2033.

Kommande länstransportplan 2026-2037

Behovet av åtgärder på länets statliga regionala vägar har i stort inte förändrats. Noteras kan att en översyn av Trafikverkets kriterier för regionala hastighetsanpassningar (RHA) där ett av kriterierna är årsmedeldygnstrafik (ÅDT) varit en parameter som tidigare medfört sänkt hastighet på ett flertal av länets viktiga pendlingsstråk. De genomförda hastighetssänkningarna har fått massiv kritik då de riskerat att minska länets tillgänglighet och därmed konkurrenskraften. Möjligheterna att inom länstransportplanens ramar åtgärda alla de länsvägar som fått eller riskerat att få sänkt hastighet till 80 kilometer i timmen är starkt begränsade. Förhoppningen är att översynen landar i en ändring av dessa kriterier. I annat fall är det nödvändigt att regeringen i sitt direktiv skjuter till finansiering för att bygga mitträckesseparering, vilket skulle möjliggöra en prioritering av något stråk i kommande plan.

Gång- och cykelåtgärder är högt prioriterade av länets invånare och detta har också uttryckts i dialoger med länets kommuner. Gång- och cykelvägar är ofta kostsamma att bygga därför var det mycket glädjande att regeringen under förra planomgången beslutade om en pott i nationell plan för att medfinansiera cykelåtgärder i regionala planerna. Region Västerbotten

har under innevarande period erhållit 80 mnkr i medfinansiering från nationell plan för gång- och cykelvägar.

Under innevarande planperiod har i vissa fall skulle kostnaden kunna hållas nere genom en samplanering när Trafikverket genomför exempelvis bärighetsåtgärder. Genom att ha färre namngivna objekt i planen och i stället ha en större ”pott” med avsatta medel kopplad till en lista med beslutade investeringsobjekt för gång- och cykelåtgärder skulle man troligen kunna utnyttja investeringsmedlen mer effektivt och därmed få mer gång- och cykelväg för pengarna. Detsamma gäller kollektivtrafikåtgärder. Regionala kollektivtrafikmyndigheten har tillsammans med Länstrafiken genomfört en inventering av länets hållplatser som visar på ett stort behov av åtgärder kopplade till hållplatser. Listan möjliggör en samsynkning med Trafikverkets åtgärder och bidrar till en kostnadseffektivitet i genomförande skedet.

Inför kommande planarbete behövs ett indikativt inriktningsbeslut hur den procentuella fördelningen av investeringsmedel bör fördelas mellan respektive åtgärdskategori avseende följande åtgärds kategorier:

- Väg/Miljö och trafiksäkerhetsåtgärder
- Gång- och cykelväg
- Kollektivtrafikåtgärder

Procentsatsen för följande åtgärds kategorier ligger fast:

- Medfinansiering enskilda vägar
- Övergripande produktionsstöd

Då Riksdagen väntas fatta beslut om de direktiv som ligger grund för kommande planeringsomgång först i slutet av 2024 eller i början av 2025 vet vi dagsläget inte hur stor tilldelning av investeringsmedel som kommer att tilldelas Region Västerbotten för investeringar i infrastrukturen. Det har inte heller kommit några indikationer huruvida det kommer några riktade satsningar inför att Regeringen uppdrar till Region Västerbotten i att ta fram en länsplan för kommande period. Detta innebär att det kan finnas en viss osäkerhet i hur uppdraget ser ut. Men med största sannolikhet kommer det att finnas ett fokus på att planen ska bidra till ett hållbart och miljö- och klimatanpassat transportsystem.

Trafikverkets prognos är att ramarna för länsplanerna utökas med investeringsmedel motsvarande den ökning som aviserats för nationell plan, dvs att ramen räknas upp med 25 procent.

Förslag till inriktning för framttagande av länsplan perioden 2022–2033

Då behoven i transportinfrastrukturen inte skiljer sig nämnvärt från hur det såg ut inför föregående planomgång 2022–2033 är förslaget att låta den procentuella fördelningen ligga nästintill oförändrad. Genom att låta procentsatsen ligga fast kan nu beslutad plan fortsätta att genomföras så som den ligger planerad samtidigt som det skapar ett bra planeringsutrymme inför revideringen av planen och möjliggör att planera för exempelvis något mittsepareringsobjekt och att möta behovet av gång- och cykelvägar i länet. Den största skillnaden blir en fördubbling av anslaget till kollektivtrafikåtgärder där en stor del av investeringsmedlen viks för medfinansiering i de tillkommande resecentrumen längs Norrbottenbanan. Se *tabell 2* nedan:

Åtgärdskategori	Andel, %
Väg/Miljö- och trafiksäkerhetsåtgärder	48%
Gång- och cykelväg	25%
Kollektivtrafikåtgärder	24%
Medfinansiering enskilda vägar	2%
Övergripande produktionsstöd	1%
Totalt	100%

Figur 2: Tabellen visar ett förslag till möjlig fördelningen mellan respektive åtgärdskategori i länstransportplanen perioden 2022-2033.

Nuvarande länsplan för transportinfrastruktur för åren 2022-2033 finns att hämta via denna länk: [Länstransportplan Västerbotten 2022-2033 webb.pdf](#)

Fastställd av regionala utvecklingsnämnden 2024-12-11 § 207